

Д.Молдогазиев атындагы орто мектеби

Бекитемин

Мектеп директору:

_____ **Н.Бектенова**

“ _____ ” _____ **2023-ж**

**ОКУУЧУЛАР МЕНЕН ИШТӨӨДӨ
ӨЗДУК КООПСУЗДУКТУ САКТОО
ЖАНА ЭМГЕКТИ КОРГООНУНУ
УЮШТУРУУ БОЮНЧА
ДОКУМЕНТАЦИЯ**

КЛАСС ЖЕТЕКЧИНИН ЭМГЕКТИ КОРГОО ЖӨНҮНДӨГҮ КЫЗМАТТЫК МИЛДЕТТЕРИ

*Эмгекчи коргоо боюнча класс жетекчинин
кызматтык милдеттери*

Кл а с с ж е т е к ч и:

Окуучулар мечен бирдикте эмгекти коргоо жана сактоо эрежелерин окуп үйрөнөт, окуу-тарбия процессинде анын аткарылышын катуу сактайт;

Ар кандай экскурсияларда, жүрүштөрдө, спорттук оюндарда, коомдук пайдалуу эмгектердин жүрүшүндө алардын өмүрү жана ден соолугунун сакталышына жеке өзү жооп берет;

Ар бир күтүбөгөн кырсык жөнүндө мекеменин жетекчисине токтоосуз биледирет;

Окуу-тарбия процессинде коопсуздукту камсыздайт, класстан тышкаркы иштерди өтүүдө (экскурсия, жүрүш. спорттук мелдештер.кечелер ж.б.) өрт коопсуздугу, жол- кымылы, көчөдө жүрүү, сууда сүзүү эрежелери боюнча атайын регистрация (каттоо) журналда каттайт;

Окуучуларды техника өрт коопсуздугун сактоону жолдо жүрүү, көчөдө жүрүү, сууда жүрүү эрежелерин өз жоопкерчилигине алууга тарбиялайт;

Биринчи медициналык жардам көрсөтүүнү билүүгө тийиш.

ЭМГЕКТИ КОРГОО ИНСТРУКТАЖЫ ЖОНУИДО ЖУРНАЛДЫ ТОЛТУРУУ ООЮНЧА ЭСКЕРТКИЧ

ЭСКЕРТМЕ:

1. Толтуруунун талибы:

1.1. Ар бир окуучунун фамилиясынын тушуна датасы коюлушу керек.

1.2. Экинчи 2 графага окуучунун фамилиясы жана аты көрсөтүлөт .

1.3. Ар бир фамилиянын тушуна инструктордын түрү көрсөтүлөт.

1.4.4 Графага инструктордын номери жана так аталышы көрсөтүлөт.

1.5.5 Графага инструктордун фамилиясы жана аткарган кызматы.

1.6.6 Графада бош орун болбоосу керек(окуучулардын колу коюлат).

1.7. Ар бир фамилиянын тушуна инструктордун колу коюлат.

1.8. Баардык он(10) инструктор (кириш бөлүмү менен) биринчи эки жумада окуп үйрөнүшү керек.

Бир окуганда эки инструкцияны окуп үйрөнүү керек.

1.9. Ар бир инструктор өзүнчө турат:

Баардык класстын окуучулары үчүн:

окуу жылынын башында кириш инструктор;

биринчи эки жумада бардык багыттаручун алгачкы инструктор;

экинчи жарым жылдыктын биринчи эки жумасында кайталап окутуу инструкторы;

пландан сырткары инструктор (күтүлбөгөн кырсыктар боюнча).

Максаттуу (себептуу) инструктор (каникулга чыгуу, экскурсияга баруу, класс тан сырткары иш чара).

**ОКУУЧУЛАРДЫ ЭМГЕКТИ
КОРГОО
ИНСТРУКЦИЯСЫ
МЕНЕН
ТААНЫШТЫРУУ**

ОКУУЧУЛАРДЫП ЭМГЕКТИ КОРГОО БОЮНЧА

ИНСТРУКЦИЯСЫ МЕНЕН ТААНЫШТ ЫРУУ

(КИРИШ ИНСТРУКТАЖ).

- 1. Мектептин жайгашкан жери жөнүндө маалымат.**
- 2. Мектепке барып, келе жатканда:**
 - атайын белгиленген жердей жолду кесип өтүү.
 - транспорт коркунучу жок экенине көзүң жеткенде от.
- 3. Мектепте коркунучу бар кабинеттер бар: химия, физика, биология информатика, эмгек кабинеттери жана спорттук зал. Сабак убагында бул кабинеттерде эмгекти коргоо инструкциясын жана мугалимдин талабын катуу аткаруу керек.**
- 4. Коркунучтуу жаракат алуу абалын болтурбоо үчүн мектепте:**
 - танапис маалында чуркабоо жана түртүтөө.
 - тепкичтен секирбөө, аттабоо, сыйгаланып түшпөө;
 - полго суу төкпөө;
 - окуу жылыткычтын трубаларына асылып, тартылып ойнобоо керек.
- 5. Ар кандай жаракат алып же кырсык болуп калса дароо жанында турган мугалимге. класс жетекчиге. завучка. директорго билдир. Медициналык кабинеттен аптечканы тип. Аптечка химия, физика, биология, информатика, эмгекке үйрөтүү кабинеттеринде болот. Ошондой эле спорт залда, директордун кабыл алуу бөлмөсүндө, мугалимдер бөлмөсүндө болууга тийиш.**
- 6. Өрт чыкса. электр зымдарынын биригүүсүнөн күйүп кетүү пайда болсо, канализациянын булганышынан (толуп кетүү , тыгын)шек болсо мектеп администрациясына, дежур кароолчуга, мугалимге билдир. Өрт чыкса 101 телефонуна, милиция бөлүмү -102. тез жардам-103 билдир. Телефон мектепте болот.**
- 7.Өзгөчө кырдаал абалы түзүлүп калса баары эвакуация болот. Уч жолу кыска конгуроо менен тревога болуп. радио аркылуу айтылат. Окуучулар класстан чыгышып. Мугалим менен бирге уюшкандыкта эвакуация мезгилинде класс өзү менен бирге кебез-марли тангычтарын бөтөлкөдөгү сууларын алып жүрүүсү керек. Эгер "химиялык тревога " болуп калса айда колонна шамалдын багытына перпендукуляр журушу керек.**
- 8. Мектепте шектүү же оозун агрессивдуу алып жүргөн чоочун адамдарды квруп калсанар дароо мектеп кайтаргин адамга же мугалимге айтуш керек.**
- 9. Мектепте жолбун итьтер, мышыктар жүрүүгө жол берилбейт.**

10. Мектеп бөлмөлүмүндө тамеки тартууга, күйгүзүлгөн ширенке кутучаларын мусор бактарына ыргытууга. Канализацияга бетон буюмдарды салууга, суу крандарын ачык калтырууга болбайт.

11. Мектеп ашканада өзүндү тыкан карма. Столго тамак-аш калдыктарын калтырып, полду булгаба. Тамак ичип жатканда тынч отуруу керек. Ашкана приборлорун ары-бери булгап ойнобой .. кыйкырба.. туртуипю. Гамак ичердин алдында колуңарды созсуз самындап жууш керек. Ашканада сырткы теина баш кийим менен отурууга болбойт.

12. Эгер санитардык сааттарды өтуугө катышып калсац коопсуздук чараларын сакта.

13. Мектепте пкухчуларга психикалык лсана физикалык зомбулук көрсөтүүгө болбойт. барды к шалаш миселелер тынчтык жолу менен чечилиши керек.

1 А.Окуучулар дежур мугалимдин ж ана дежур окуучулардын талабын аткарышы керек.

**ОКУУЧУЛАРДЫ
ЖҮРҮШ-ТУРУШ
ЭРЕЖЕЛЕРИ МЕНЕ И
ТААНЫШТЫРУУ**

ОКУУЧУ МИЛДЕТТҮҮ:

1. **Интеллекту алдуу потенциалын максималдуу өстүрүүгө;**
2. **Өз көндүмдөрүн жана билгичтигин калыптандыруу, б.а өзүн — өзү тушунуу;**
өзүн ишмердүүлүккө уюштура балуу;
 - **чечимдерди кабыл ала билүү;**
 - **кабыл алган чечымдердин;****алардын жыйынтыктарынын жоопкерчилигин алуу;**
жамаат менен ;жана жекече иштөөнү билүү;
өздүк инсандык өсүү программасын түзө билүү:
өз билимин өркүндөтүү программасын тике ашыруу;
аналитикалык аң-сезимдин көндүмдөрүнө ээ болуу;
керектуу маалыматты издөө жана колдоно билуу;
үйрөнө билүү;
ойлоно билуу:
кызматташа алуу;
ишты баштоо жана бүтүрүүгө үйрөнүү;
3. **Берилген максаттарга жетишүү үчүн окуучу төмөнкүлөргө милдеттүү:**
 - **мектепте окуу үчүн өз алдынча чечим кабыл алуу;**
 - **мектепте окуу чечимин кабыл алгандан кийин, өз билими жөнүндө жоопкерчиликти толугу менен мойнуна алуу;**
 - **Жогорудагы эки пунктту аткаргандан кийин, окуучу мектепте жүрүш-туруш эрежелерине» кол коюу менен аны аткарууга милдеттендирилет.**

ОКУУЧУЛАРДЫН ЖҮРҮШ- ТУРУШ ЭРЕЖЕЛЕРИ

Аталган эрежелердин максаты болуп былым алуу учун жагымдуу кырдаалдарды, комплекстин ычынде жана тегерегынде коопсуз шарттарды түзүп берүү инсанга карата сыйлоо сезимин, маданияттуу жүрүм-турум, коомчулукта сүйлөшө билүү көндүмдорун өстүрүү.

ОКУУЧУ МИЛДЕТҮҮ:

- мектепке сабак башталардан 5-20 минут эрте келгенге;
- мектепке аныктаган мектеп формасында, таза жата тыкан кыйымде келүү (дене тарбыя сабагына спорттук кийим менен келүү);
 - кийим чечүүчү жайда сырткы кийимин чечуу, керек болгон убакта бут кийимин алмаштыруу;
- өзунун окуу жерин жана округа керектуу керек-жарактарын алдыда боло турган сабакка даярдоо;
- «мектепте жана мектептен тышкары жерлерде өзүн татыктуу, маданияттуу алып жүрүү;
- мектептин ички тартибин жана журуш-турушун сактоо (окуу процессин бузбоо, сабактарга ар дайым даяр болуу, сабактарга кечикпөө, класс жана мектеп турурмушуна катышуу);
 - ийгиликтүү адаптацияга бут күчүн жумшоо;
- педагогдор, мектеп персоналдары жана окуучулары менен өз ара сыйлоо жана этият мамыле тузуу (улууларга сын мамиле менен "Сиз " деп аты- жөнү менен кайрылуу);
 - мектептин территориясында тазалыкты жана тартипти сактоо;
- ° калтырган сабактарын өз убагында тапшыруу, модулдарды, темаларды татируу, план-конспекттерди көрсөтүү ж.б.;
- мектептеги. класстагы коопсуздук атмосфераны түзүү жана колдоо;
- ° сабак калтырган учурда өз убагында класс жетекчиге догдурдан же ата- энеден кубулдуруучу каттарды алыт келип көрсөтүү (алардын ордуна алмаштыруудан);
 - мектептеги, класстагы өз ордун жана ар-намысын сактоо.

ОКУУЧУЛАГА ТЫЮУ САЛЫНАТ:

- администрациянын уруксаатысыз сабак учурунда мектептен кетүүгө;
- өзү каалагандай спорттук, маданияттык жана класстан тышкаркы иш- чараларды таштап кетүүгө;
- терезенин алдына, шкафтарга, имарттык жабдууларга чыгууга;
- тосмолордо жылгаяк тебүүгө жана тосмолорго, терезе алдына отурууга;
- электр жана техникалык шкафтарды ачууга;
- мектеп аянтчасында спорттук, оюн конструкциясын өз орду менен колдонбоо;

° ден соолукка зыян келтирүүчү заттарды. препараттарды, суусундуктарды колдонуу (алкоголь, наркотиктер, токсиндер. амфетаминдер, тамеки ж. б.);

• кандайдыр бир куралдарды алып келүү жана колдонуу (пистолет, бычок, мылтык, кастет ж.б.);

• окуучуларды акча жана башка бир баалуу буюмдарды алуу максатында психологиялык жактан коркутуу;

• денени зыянга учуратуу максатында окуучуларга физикалык күч колдонуу, мушташ кылуу учун ар турдуу жолдон чыгаруучу формаларды колдонуу;

• сабак учурунда уюлдук телефондорду колдонуу;

• сабактарды себеби жок калтыруу.

ОКУУЧУЛАРДЫН САБАКТАГЫ ЖҮР ҮШ- ТУР УШУ:

• коңгуроо кагылаары менен окуучулар өз ордуна келип, сабакка тиешелуу нерселерди даярдоосу керек;

• кезек кайтаруучу класстык бөлөмөнү жана сабакка керектүү жабдыктарды даярдап, мугалимге сабакка келбеген окуучулар жөнүндө маалымат берүүгө милдетендирүү

• ар бир окуучу класстагы им ордунун тазалыгы жана сакталышы үчүн жооп берет;

• мугалим класска киргенде окуучулар саламдашуу учун ордунан турушу керек;

• партанын үстүндө ашыкча эч нерсе болбошу керек;

• китептер жана дептерлер мугалимдин уруксааты менен ачы турушу керек;

• сабак учурунда окуучулар туз отуруп, ашыкча сүйлөбөй, башка иштер менен алек болбошу керек;

• окуучу сабакта мугалимдин бардык талаптарын аткарышка милдеттуу;

• эгерде, окуучу сабак учурунда эитке чыккысы келсе, педагогдон жооп сурашы керек;

• окуучу жооп беру угө кундолугу менен чыгуусу жана жооп берип жатканда туз шуруп, ачык жана катуу сүйлөшү керек.

• эгерде окуучу мугалимден бар нерсе сурагысы келсе. кол көтөрүп, мугалим уруксаат бергенден кигин шуруп. суроо берыги керек;

• окуучулар башкаларга оз кошумчасын, алардын катасын оңдоого мугалимдин уруксааты жок эле айтууга ээ;

• коңгуроо кагылгандан кигин мугалим дин уруксааты менен окуучулар тынч гана класстардан танатиске чыга алышат;

• дене тарбия сабактарына окуучулар спорттук кийим жана бут кийим менен келишет. Мугалимдин уруксааты жок окуучулар спорт залга каре алышпайт. Дене тарбия сабагынан бошотулган окуучулардын да спорт залда сабакка милдеттуу турбо катышуусу керек.

ТАНАПИСТЕГИ ЖҮРҮРҮШ- ТУРУШУ:

- *мектеп имаратынын ичинде таналис убагында окуучу өзүн тынч, тартиптүү алып жүрүүгө милдеттүү*
- *ар бир окуучу, кузотуу кызматчысынын талибы боюнча, өз аты-жэнун жана классын айтууга милдеттуу;*
- *коридор жана тепкичтерде жолдун он жагында журуу шорт;*
- *коридордо, тепкичтерде мугалим, же башка улуу адамдын алдына чыкпоо, эгерде, керек болсо уруксаат суроо керек;*
- *сылык болуу, улуу адамдар жана балдар менен саламдашуу:*
- *мектепке кирүү жана чыгууда башкаларды туртпөө, алдыга улууларды жана кыздарды коё берүүгө*
- *таналисте класста кезек кайтаруучу гана калып, имаратты салкындатып, классты ирээтке келтирет;*
- *таналисте, сабактин уруксаат суранбаш үчүн дааратканага баруу керек, ал жерде тыкан болуп, колун милдеттуу турдо жууш керек.*

МЕКТЕП БУЮМДАРЫНЫН ЖАНА КИТЕПТЕРДИН САКТАЛЫШЫ:

- *бардык окуучулар мектеп буюмдарын сактоого милдеттуу, өз буюмдарына этияттык мечен мамиле кылуусу зарыл;*
- *окуучунун күнөөсү мечен буюмдар бузулса, ата-энелери толугу менен ордуна коюсу, же түзөтүүсү керек;*
- *окуучулар жашыл дарактарды отургузууга, сактоого, эгерде мектепке зыян келтирилсе. ордуна келтируугө милдеттуу;*
- *окуу куралдары, китептер, окуучулардын кундөлүктөрү тыкандыкта болуусу керек;*
- *бут окуучулар окуу куралдарын сактоосу керек. Ар бир китепте арасына салынуучу тасмасы болуш керек. Барактарды жулуп же буктөбөш керек, китепке жазууга, же сүрөт тартууга болбойт. баары мечен сый-урматта, жайдары болуу;*

- *улуулар менеч сүйлөшүп жатканда колун чөнтөгүнө салбоо, өзүн түз кармоо;*
- *балдар менен саламдашканда, алардын аты-жөнүн айтуу;*
- *тазалык жача тартыпты сактоо, абдан маанилүүсү - булгабоо;*
- *улууларга, жолдошторуна жардам берүү. Жардси суроону гана кутпөстөн, тегерегиндегилерге көңүл бурун кароо;*
- *тыкан, жыйчактуу болуу милдети, бет и, колу нун тазалыгын сактоо, чач жасалгасына, кийиминин, бут кийиминин тазалыгына көңүл буруу.*

МАССАЛЫК ИШ- ЧАРАЛАРДАТЫ ОКУУЧУЛАРДЫН

ЖҮРҮШ- ТУРУШТАРЫ:

- *мектепте өтүлүүчү майрамдарга кооз кийинип, жыйнактуу, тыкан чач жасалгасы мечен так убактысында келиш керек;*
- *залда түртүшпөй баарынан алдыга чуркабай, талашпай өз ордуна отуруш керек:*
- *майрам баишалганга чейин акырын сүйлөп, күтүш керек. Баишалышы жөнүндө айтылаар замат сүйлөшкөндү токтатуу керек:*
- *иш-чара убагында сүйлөшкөнгө, тегерегиндегилерге тоскоолдук кылууга, бир орундан экинчи орунга өтүүгө, иш-чара бүткөнгө чейин таишап чыгып кетүүгө тыюу салынат;*
- *улуу адамдар кирсе, орун таап беруу керек.*

АШКАНАДАГЫ ЖАРҮШ -ТУРУШКА КАРАТА ТАЛАПТАР:

- *ашканага өз классындагы окуучулар менен уюштуруучулук жана тынч жагдайда баруу;*
- *ашканада журуш-туруш жаданиятына карата өзун алып журуу;*
- *тамак-аштарды кезек менен алуу;*
- *нан жана баишка тамак-аштарга этияттык менен мамиле кылуу;*
- *ашканага класс үчүн атаиын түзүлгөн мөөнөт менен танаписте гана баруу;*
- *ысык жана суюк тажак-аштарды алуу да жана колдонууда этияттык, көнүл коюп тамиле кылуу;*
- *тамактангандан кийин колдонгон идиш-аяктарды чогултуп, атаиын столго альт барыл коюу.*

КОРУТУНДУ БӨЛҮК:

- *окуучуларга коюлган бул талаптардын бузулушуна карата тартиптик жана тарбиялык таасир беруучу жазалар колдонот:*
 - 1.ата-энелерине билдируу жана жарыялоо;*
 - 2.ата-энелерин мектепке чакыруу;*
- *3- окуучуну жектептен чыгаруу. Бул эрежелерди одоно түрдө жана бир нече жолу бузса, окуучу жектептен чыгарылат.*

ОК УУЧУЛАРДЫ ӨРТ КООПСУЗДУ

БОЮНЧА ИНСТРУКЦИЯ

МЕНЕН

ТААНЫШТЫРУУ

ОКУУЧУЛАРГА ОРТ КООПСУЗДУГУ БОЮИЧА ИНСТРУКЦИЯ

Кенже класстын окуучулары учун:

- 1 .Ширеңке менен ойнобо жани алба.**
- 2. Мештин лсана ачык ашралдуу жылыткыч приборбун лсанынба кийим кургатуу, пюнчуктар менен ойноо опурталдуу.**
- 3. Чпн кишилердин уруксатысыз электр приборлорун . газ плитасын инпетуугө болбойт.**
- 4. От жагып анын ичинде ойноого жал берилбейт.**
- 5. Эгер өрт болуп жатканын корсөң бароо ата-энеңе лее чан киишлерге билдир.**

Ж о горку класс тар учун:

- 6. Кичинкей балбарбын ширеңке менен ойнобоюосуна коз с алыт аларбын колу жетпеген .леерпне консула.**
- 7. Гаиныш эмее буюмбарбы ысытпагыла сшыркча порошок сыр идиштерин аэрозолдук баллондорду.**
- 8. Электр ысыткыч жабдууларын кароосуз калтырбагыла. Кичинекен балдарды телевизордх сайдырбагыла. Уибөн чыгып биратып электр жаббууларын очуруп кеткиле.**
- 9. Толтура бензин бар бочка эле коркунучтуу эмес. Оно it куйуп кет))' суюктук куюлган бош бочка лее куйгузулгөн ширеңке талы беле оор куйуккө лее жаракатка алыт келээрин эсицерге сактагыла.**
- 10. Мештеги отит лее сыртка от леаккайда бензин лее солярка менен тутантпагыла.**
- 11.Отту кароосуз калтырбагыла. Очуруп кеткиле.**
- 12. Кичине балбарга лсана өзунөр куураган чвпту. Терек лсалбырагыгнын парын өрттөөгө лсол бербегиле.**
- 13. Өртту көрүп калсаңар чоң киишлерге кабарлап 101 телефонуна чалып өрт**

өчүр)) ч) лврб)' чакыргыла.

Мектептин айланасын:

14. Чоң от лсагууга факелдерби, петарбаларбы. феиерверктерби туташтырууга тыюу салынат.

15. Мектептин территориясынба тамеки тартууга болбойт.

16. Мектепке ширеңке . куйуучу суюктарбы тез куйуп кетуучу материалбарбы , буюмдарбы алып калууга тыюу салынат.

17. Класстарда, кабинеттербе лсарык беруучу лсана ачык спиралбуу лсылыткыч приборлорун колбонууга тыюу салынат.

18. Мусор чогултуучу контейнерлерге куйуп лсаткан ширенкени салууга эч лсол берилбейт.

19. Эгер орт чыгып кале а j м кыска конгуроо кагуу менен эвакуациялагыла

ОК УУЧ У РДЫ ЭЛЕКТР КООПСУЗДУГУ Б

ИНСТРУКЦИЯСЫ

МЕНЕН

ТААНЫШТЫР У У

ВШЁШШй

«ВШВВАИВАВВАВВАВ

ЭЛЕКТР КООПСУЗДУГУБЮОНЧА ИНСТРУКЦИЯСЫ:

Үйдөн чыгып баратканда сезсуз электр жабдууларын еч\руп кеткиле;

-Суулу колуц менен розеткага штепсвлдик вилкойы сайда:

-Электр правое)ун тартпа-кыска замыкание болот:

-Эч качан жылацач (стык) зымга жакын жолобо. Кармаба токурат.

-Атайын подставкасы жок утук чашек титаны колдонбо;

- Тонко сайылып ысып жаткан пт куюлган идигике колуңарды салбагыла;

-Электр зымдарынын устуге г) л горшокторун илбегиле:

-Эч качан тонко туташкеш электр жабдууларын нымдуу тряпка менен сурбөгулө:

-А) 'Шj 77 кеткен электр жабдууларын суу менен ечурбогуле:

-Илинип лее жерде жаткан электр зымдарына колуңарды тийгизбегиле.

-Электр зымдары уйдүн чатырына жакын өткөн тамдын устуге чыгуу же столбалардын устуге чыгуу коркунучтуу.

- Трансформатордук подстанцияларга. кубаттуу щиттерге кирууге долдойт-ал елумге альт келет.

-Кездеме лее кагазды электрлампочкаларга абажур кычып куигуузуге болбогт.

-Тонко туташып турган электр приборун оңдоого болбойт.

-Электр жабдуусу куйуп баштаса. Опер ечурө албасацар өрт ечуруучулерду телефон менен чакыргыла.

ЖОЛДОЖАНЛ ТРАНСПОРТТО

КООПСУЗ ЖҮРҮҮНҮН

ИНСТРУКЦИЯСЫ

МЕНЕ

ТААНЫШТЫРУУ

Жолдо жана игри и с пор тто коопсуз журуулу инструкциясы.

- 1. Ко чего чыккста отуп бараткан адамдарга пускоол билбио.**
- 2. Мектепке баруунун коопсуз маршруту» танда: кайсы лсерден көчөнү же жолду аз кесип кетесиц.**
- 3. Шаардын кочосунон этият бол. Шиита. Жил лсээги тротуар менен бас.**
- 4. Көчө кесилиштери из бол со ошончолук коркунуч Ж'ок.**

3.Тратуардын он лсагы менен шайтан бас. б.Жолдун лсээгынен бор кадим берирээк бас.

"А "очонун лее жолдун машина журуучу болугуно чыкпа.

Н.Дарбази тушенин этияш болгг . анткени короодон машина чыгып калуусу мумкун.

9. Токтоп турган маишнанын жанынан отуп баратканда сак бол. Ичиндеги пассажирлер эшигин ачып жиберсе. Сени уруп кетет.

Ю.Жолдон лево кишилер опту .жерден от.

11 .Кочвну кесип өтуудөн муруй солду кара. Эгер баш болев от.

Ортосунан токто. Машине Ж)рв баштаса токтоп тур. Эми оңго кара, бош болсо өтө бер.

12. Жоо кишилер өтуучу жер болбосо айда тратуардын бир бурчунан экинчи бурчуна карай жөнө. бел коопсуз.

13. Эгер көчөдө кыймыл көп болсо .айда чон кишилердин лее милиция кызматкеринен лсардам сурап отуп кет.

14. Транспортте ашанын токтоочу аянтта лее тротуарда кут.

15. Автобес. троллейбус .трамвайга т.ушкөндө башка лс)ргунчулорго лсолтоо кылбай тартипти сактоо.

16. Автобус троллейбус трамвайга түшкөндө арткы эшиктен кир.

1 ~. Алдыцкы эшиктен гаиа чык. Алдыга лсылып даярданып ил.

IX. Транспортко тешоордо лсана чыгаарди шиита, туртушпо.

- 19. Автобус трамвайдан тушкондон кийин тротуар менен лево кишилер отуриу лсерге барып.ошол гана лсерден аркы өй)згө өтөсуң..**
- 20. Жолдон <9/77) 77 лсатканда светофорго кара. Кызыл -токто, баары токтош керек.; сиры -көн) л бургули. куткуле. Жашыл-откуло.**
- 21. Транспортто баратканда салондун ичинен ары-бери баспагыла.кармоочу таянычтарды карма. Терезеден башыңды чыгарба...колунду сунба ..леону жок эле авириялык абалды баспа.**
- 22. Жолдун леээгине ойнобо. Велосипед теппе .**
- 23. Журуп келе лсаткан транспорттун алдынан чыкпа.**
- 24. Отуп бараткан транспорттун артына лсармашпа.**

**КОРООЛОРДО, КО
ҮЙДӨ ЖА НА КООМДУК
ЖЕРЛЕРДЕ КЫРСЫКТЫ
БОЛТУРБООНУН**

**ИНСТРУКЦИЯСЫ
МЕНЕН
ТААНЫШТЫРУУ**

Короолордо, көчолордө, уйдо ж ста коомдук

жерл.ерде кырсыктм

б о л тур б о о ну н и нс трукиясы.

1. Уйдөн, квартирадан мурда эшыктин көзөнөкчөсүнө карст чоочун адам жок экенине ишенгенден кыйин чыккыла. Эгер турган болсо кутө тур.

2. Эгер убактыцды короодо өткөрүп жүргөн болсоң алкоголь ичымдигин ичишкен.наркотикалык заттарга мае болгон .же азарттык оюндарды ойноп жатышкан сенден улуураак оспур'ум балдардын компаниясынан алые бол.

3. Тааныш змее адамдардын машинасына монюцкылыне отурба.

4. Эгер уйдо чон кишылер болбосо кымбат. баалуу буюмдарды сыртка өзүң менен алыт журбо.

5. Тааныш компания менен өзүңдун уйүңдун жанында эле ойно.

6. Жардамга чакыруу бул коркоктуун кубосу змее. Бул өзун-өзу коргоо аргасы. Кээде аман калуу болуп эсептелет.

7. Эгер артындан курса жарык болгон. эл кэп болгон жакка чурка.

8. Өзүңдун жеке коопсуздугун (уурдап кету у) учун:

** көчөдө жалгыз калбоо. Эс алууга жалгыз журбөө. Мектепке жана мектептен келе жатканда жалгыз журбөө.*

° мектепке, дукөнгө, досторго баруучу маршрут ту бат-бат алмаштыруу.

° шектуу тааныбаган адамдар менен эч качан сүйлөшпөө.

° тааныбаган адамдардын машинасына отурбоо.

° өзүңдун туугандарына качан ,кайда ким менен эмне кыла турганың жөнүндө телефон аркылуу билд ир люмериң бер .кантип таап алса боло турган координатыцды awп.

**ЖАРЫЛБА И КАЛГАН ОҚДАРЫЛАР. МИНАЛАР.
ГРАНАТТАР ЖАНА БЕЛГИСИЗ ПАКЕТТЕР
ТАБЫЛГАН УЧУРДА КООПСУЗДУК ЭРЕЖЕЛЕРИ
БОЮНЧА
ИНСТРУКЦИЯСЫ
МЕНЕН
ТААНЫШТЫРУУ**

Жарылбай калган ок дарылар. Миналар.

**Гранаттар жана белгисиз пакеттер
табылган учурда коопсуздук эрежелери
боюнча инструкция.**

- 1. Транспортто у Сиврдун подъездеринде, пикет (сумка коробка ж.б) байкап калсаңар зч качан ага тийбегте.**
- 2. Сумка, коробка , пакетти шаардык транспорттон байкап калсанар а й б о о ч у г а б и л д и р г ы л е.**
- 3. Табылга жөнүндө милиция кызматкерине билдиргиле.**
- 4. Эгерде кандайдыр бир террордук актнын кубосу болуп капсанар өзүңөрдү жоготпой окуя болгон жердеги адамдарды зеке тутуп калууга аракеттенгиле. Мумкун оиюлор кылмышкерлер болуп калат.**
- 5. Медициналык тез жардам келгиче жарылуудан жана ок атуудан жабыр тарткандарга колдон келген жардамыңызды көрсөтүңүз.**
- 6. Жарылуучу пакет менен ойнобогула катуу оор куйук алууңар мумкун.**
- 7'.Куйуп жаткан отко окту ыргытпагыла, ал атылып кетип вз) норду жаралап коюусу мумщ н.**
- 8. Кислород баллондорунан бензин куюлган боги бочкалардан газ-аба толтурулган идиштердын жарылып кетүүсүнөн сак болгула.**

**ЖАЙ КУЗ -КЫШ Ж А НА Ж АЗ
МЕЗГИЛДЕРИНДЕ КӨЛМӨЛӨРДӨ ӨЗҮН
КООПСУЗ АЛЫП ЖҮРҮҮНҮН
ИНСТРУКЦИЯСЫ
МЕНЕН
ТААНЫШТЫРУУ I**

Ж ай, күз ,кыш жана жаз мезгилдеринде көлмөлөрдө өзүн коопсуз алып жүрүүнүн инструкциясы.

- 1 .Киринуу учgrundа сууга тез түшкүлө . дайыма кыймылда болгула.**
- 2. Тимак ычээриңер менен лсана чарчап тургапда (футбол ойноо ж.б.)сууга түшпөгүлө.**
- 3. Күн суук (аба ырайы) болсо жылуу учүн бир нече физикалык көнүгүүлөрдү жасагыла.**
- 4.30 минуттан ишык сууга туитөгј лө эгер шт муздак болсо 5-6 минут жетет.**
- 5. 'Эгер кулик ооруса башыңар меиен төмөи сууга секирбегиле.**
- 6. сууга сузүүдө суунун албында көпкө журбөгүлө.**
- 7. суудан чыкканда денени кургатып тез киингиле. в.чарчаганыңарбы сезсеңер тез араба э/сээкс чмккыла.**
- 9. Тырышып калсаңар өзүңөрдү жоготпой чөгүп кетпегенге аракет кылып лсардамга чакыргыла.**
- 10. Жарбамга келген коргоочуга сени жээкке алып чыгууга жардам бер аны артка тартпа.**

Тыюу салынат :

- 1. Тердеп туруп сууга түшүүгө**
- 2. Белгиленген жерден өтүп кетүүгө**
- 3. Мопюрлуу кайыктарга. баржаларга жакын сузүп келүүгө.**
- 4. Толкун катуу болуп жатса.**
- 5. Секирүүчү бишктиктин жанында башка адамдар сүзүп жүрүшсө секирүүгө бюлбойт.**
- 6. Муздун кылыңдыгын бут менсп тээп текшврбөө керек.**
- 7. Муз үстүнөн группа менен өтүүбө аралыкты сактагыла. (5-6 метр).**

**ЭКСКУРСИЯЛАРДЫ,
СЕЙИЛДӨӨЛӨРДҮ
ЭМГЕКТИ КОРГООНУН**

**ИНСТРУЁЦИЯСЫ
МЕНЕН
ТААНЫШТЫРУУ**

Экскурсияларды, сейилдөөлөрдү өткөрүүдө эмгекти

коргоонун инструкциясы

Коопсуздуктун жалпы талаптары:

1.1.Туристтик жүрүштөргө сейилдөөлөргө экскурсияларга жана экспедицияларга эмгекти коргоо ынструкциясынан медициналык кароодон өткөн ден соолугу чың мектепке чейинки жаштагы балдар жана бырынчы класстын окуучулары бара алышат.

1.2.Туристтик жүрүштөргө сейилдөөлөргө экскурсияларга жана экспедицияларга чыгууда эс алуунун жана жүрүшпөрдү өткөрүүнүн эрежелерин сактоо керек.

Төмөнкү факторлорго көңүл бургула :

° белгиленген маршруттук кыймылдын өзгөрүлүшү өз алдынча

Группалык орунду таштап кетуу.

- туура келбеген бут кийим тандоодон буттун өйкөлүшү.
- жылаңайлак ж\ р)'] дөн байпагы жок же ыымы жок ж\ р\] дөн буттун жаракат алуусунан ;
- тектерилбеген ачык көлмөлөрдөн суу wagn ичеги-карын, ашказан ооруларын жугузуп алуудан:

1.3.Окуучулар көсөтүлгөн тартипты жана өздүк гигиена эрежелерин сактоо керек.

СЕЙИЛГЕ ЧЫГУУ. ТУРИСТТИК

ЖҮРҮШТӨРДҮҮ ЭКСКУРСЕ ЯЛАРДЫ

ӨТКӨРҮҮ УБАГЫНДАГЫ КООПСУЗДУК

ТАЛАПТАРЫ

МЕНЕН

ТААНЫШТЫРУУ

III

Сентиме чыгуу.

Тур тисте ик журушторду, экскурсияларды

откөрүү убагындагы коопсуздук

талаптарм.

- 1. Тартипте сактоо жетекчинин көрсөтмөлөрүн аткаруу өз алдынча маршрутту өзгөртүп кетип калбоо, жайгашкан жерди таштап кетпөө.**
- 2. Жалпы сейилдин убактысы 1-4 сайт. Ал эми туристтик жүрүш. Экскурсия экспедицияныкы I-2 класстар учун 1 кун
3-4 класстар учун 3 кун
5-6 класстар учун 18 к\н
7-9 класстар учун 24 кун
10-11 класстар учун 30 кундун аралыгында.**
- 3. Эс алыт өргүгөн убакта от тутантууга болбойт.**
- 4. Кандайдыр бир өсүмдүктөрдүн жемиштерин даамын татып көрүүгө болбойт**
- 5. Улуу жана коркунучтуу айбанаттарды, курт-кумурскаларды, тыкенектуу бадалда өсүмдүктөрдү кармоого болбойт.**

Коомдук транспортто жүрүүнүн инструкциясы.

- 1. Сутканын караңгы ээн остановкаларда турбоого аракеттенгиле, элдер турган жерде к\ чп.**
- 2. Автобус келгенде биринчи катарда турба, дөңгөлөк алдында калуун мумкун.**
- 3. Ж) р) /7 баратканда уктаба. анткени катуу тормоз берген травма алууга болот.**
- 4. Карангыда жүрүүгө туура келсе айдоочунун жанына, чыгууга жакын отуруу керек.**
- 5. Кыздарга аялдар мечен бирсе олтурууга сунут кылынып**
- 6. Эгер салонго озунө туура келбеген пассажир кирсе сшы тиктебей тес керн карагы. за.**
- 7. Буюмунарга коз салгыла.**

Коомдук транспортто тыюу

салынат:

- ® автобус троллейбусстун ичинде басып жүрүүгө.**
- ® пиикти жи жагынст ачууга.**
- * а [текшей баш чыгарууга.**
- айдоочуну алаксытууга**
- © прыборлорду өчуруп куйгүзүүгө.**
- © жену жок эле авариялык кнопкаиы басууга.**

БОЮНЧАНУ СКА МА -

ЭРЕЖЕЛЕРДИН МЕНЕН

ТААНЫШТЫР У У

Информатика кабинетиндеги техникалык коопсуздук эрежелеринин сакталышы боюнча пусками

1. Жалпы жобо:

1.1. Берилген нускаманын сакталышы информатика сабагынан берген мугалимдер менен окуучулар уч)н милдеттуу:

1.2. Компьютерди киргизүү чорд} н милдеттери:

- компьютердик техникага аяр метиле кылуу;
- мугалимдин уруксатсыз компьютерди ордунан жылдырбоо:

1.3. Дисплейдин экран ын жары к менен камсыз болушу керек, мында аны кун нурунун туз тушушунон сактоо зарыл;

1.4. Кабинеттин айнегы ачык турдогу штора менен тагылуусу.

2. Окуунун башталышында, журушүндө жана бутушүндөгү коопсуздуктун сакталышы

2.1. Окуунун башталышындагы окуучулардын милдеттери:

- кабинетке мугалимдердин уруксаты менен кирүү. апаратурага суйкөнбөө;
- олтуруучу орун даярдоо;
- мугалимдин уруксатысыз апаратураны куйгузбөө (не включать);
- коз)' начар көрсө очки тагынуу;
- электр точкасына туташтырууда аяр болуу.

2.2. Сабактын жүрүшүндөгү окуучулардын милдеттери:

- ПЭВМден 50-70 см аралыкта олтургучка туз олтуруу;
- Бир сабакта ПЭВМ менен 20-25 минутадан ашык олтурбоо;

- Ар бир /5 минутада козго гимнастика жасоо;
- Техника менен иштөөдө ар бир мрц луштор боюнча мугалимге билдируу.

2.3. Сабактын журушундө окуучуларга тыюу салынат:

- нымдалган кол жана кий им менен ииапөөгө;
- мугалымдын көрсөтмөсүнөн сырткары ши аткарбоо;
- вз алдынча экранды которбоо;
- вз алдынча техникойы оңдоого.

2.4. Сабактын аткарылышындагы окуучунун милдеттери:

- аппаратураны булагынан ажыратуу;
- шитве орундарын иретке келтирип, мугалимдин уруксатысыз чыгып кетпөө.

3. Авариялык ситуация пайда болгондогу талаптар:

3.1. Эгерде кандаидыр бир башка жыт чыкса, аппаратураны вчуруп. мугалимге кайрылуу керек;

3.2. Аппаратура көрсөтпөй жатса. тезинен мугалимге кайрылуу;

3.3. Кокусунан врт коркунучу туулса. мугалимдин коз алдындагы кабинеттен чыг\чү

3.4. Кокусунан женил мертинуугв чалдыкса, мугалимге жардамга кайрылуу.

Фишка кабинетинде техникалык коопсуздук эрежелери

Мугалимдин көрсөтмөсү >/ так аткаруу;

Жумуш орундарын мугалимдин уруксатысыз таиипап кетпөө:

Материалдарды, приборлорду, куралдарды ши столу на мугалимдин көрсөтмөсү ' мечен ырээтт]' ' коюу:

Ишке киршчүүдөн мурда анын маанисын. аткаруу ыретин терең окуп үйрөнүү;

Электр чынжырын чогултууда же андагы приборлорду алмаштырууда, ондоого чынжырды ток булагынан ажыратуу;

Татиырмага керек болбогон приборлорго тиибөө;

Мугалимдин уруксатысыз ток булагына туташтырбоо;

Өткөргүчтөрдүн толук изоляцияланганына көңүл буруу. Электр чынжырын чогултууда өткөргүчтөрдү) н клеммаларын пайдалануу;

Байкоодо жана изилдөөдө, электр чынжыры менен иштөөдө ото тыкан болуу;

Конденсаторго электр чынжырын ажыратканда да тиiboо керек, разряддоо керек;

Электр приборлорунда чыңалуу байкалса. дароо мугалимге кабарлоо;

Ииипи аткарып буткондон кийин, ток булагынан ажыратып, анан электр чынжырын жы йноо.

Химия кибинепиште техникалык коопсуздук эрежелери

Химиялык заттарды кол менен кармоого, даамын татууга болбойт;

Заттарда кандайдыр бир жыт чыкканы байкалса, аны ветке ж акын карман жыттоого болбойт. Себеби дем алуу органын дуулуующрушу мумк] 'н;

Мугалимдин уруксатысыз белей сиз элементтерди кармабоо керек;

Тажрыйба ж)ргузуудө химиялык зсиптан аз дозасын пайдалануу;

Айрыкча щелочтуу кислоталар менен шитво до сак болуу:

Эгер кокусунан кийимге, колго кислота же щелоч тийсе тезинен суу менен жууп салуу;

Ар дайым таза лабораториялык идти колдонуу;

Заттардын калдыгын кайра таза зат салынган идигике коитoo;

Газ жылыткыч. спиртовка жана электр жылыткыч менен ыштөөдө төмөнкү эрежелерди сактоо керек:

- газ жылыткыч менен шитөөдө биринчи ширенкени куйгузуп, андан сон газды акырын ачуу керек:
- к) /7) 77 турган спиртовка менен жинчи спиртовканы куйгузуугө болбойт. Себеби спирт тогулуп кетип чои жалын пайда б олушу ыктымал;
- куйуп турган спиртовканы капкагы менен жаап гана очуруу керек:
- ыги убактысы буткөндө газ краны и жабууну унутпоо.

